

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemara za leto 4 gld., za pol leta 2 gld., za četrt leta 1 gl.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIX.

V Ljubljani 24. listopada 1876.

List 47.

Pogovori.

XVII.

Če je luteranstvo sveto?

Vprašanje. Prepričan sem, kar si mi zadnjič terdno skazal, da greško-rusko razkolstvo ni sveto, da torej nikakor ne more biti prava Kristusova Cerkev, ker le-ta mora med drugimi znamenji imeti tudi to, da je sveta. Ali je pa morebiti Lutrova nova vera sveta?

Odgovor. Na to vprašanje naj smem tebe nasproti prašati, če so bili začetniki protestanstva sveti?

V. Kolikor je meni znano, ni bilo v nobenem ne iskric svetosti, temuč bili so čudni strici raznih pregréh in napák.

O. V tem imaš prav. Ravno kar sem bral, da nobena poštena duša bi si ne želela enaka biti Lutru, Cvingli-u, Kalvinu in Henrik VIII., ker ti začetniki protestanstva gotovo niso bili sveti. (Gl. P. A. Maurel: „die Kirche“ str. 71. id.)

O Lutru bova spregovorila še posebej besedo, ako ravno je že sploh znan iz najinih pogovorov. Za zdaj naj omenim le samo, kar je mesca kimovca 1845 protestanška „Revue univers“ v Oxfort-u in Cambridge-u o njem pričala. Pravi pa to-le: „Luter je v resnici ne- navaden mož; toda živalski nagon je imel pri njem predgospostvo; ta nagon je bil temeljna postava vsega njegovega življenja, in do svoje smerti ni poznal druge postave. Luter je bil pravo vtlesenje materializma in počutstva, banderonosec poželjivosti.“ (L' Univers, Mercredi 22. oct. 1845.) — Ako protestantje sami tako sodijo o svojem Lutru, pač ne bo nihče terdil, da je bil svet.

V. Pripoveduje se, da ta nesrečni odpadnik in bogoskrunež je v trenutku svoje smerti zatarnal: „Preč je! Lepe nebésa, ne bom vas več vidil!“ Pa pustiva ga za zdaj in povej mi, kaj je njegovih verstnikov osoda ob kratkem.

O. Cvingli je zatajil mašniško čast, ter se je valjal po blatu gnjusobe. Čenčal je, da vidi prikazni in duhove, ki jih ima za učnike, v svoji brezbožnosti pa je tako napredoval, da zraven Kristusa je druhali priveržencev in posnemavcev poganskih nečistih božanstev prostor v nebesih pripisoval.

Kalvin ni bil duhoven, pa je vendar vžival neko duhovsko službo (beneficium). Zarad njegovega nesramnega življenja so mu bili na pleču znamenje vžgali. Sprejeli so ga bili v Genevi (Genfu na Švicarskem) in vrnil se jim je za prevzetnega, prederznega, neusmiljenega tirana tega mesta. Umerl je l. 1564, boje ko poganski stojikar (nekaki modrijani, ki so dobro znali greh lep-

šati); Harennij pravi, da je konec storil za sramotno boleznijo v obupanji. (Calvinus in desperatione finiens vitam, obiit turpissimo et foedissimo morbo...; quod ego his meis oculis praesens aspexi. Joan. Harennius, apud Petrum Cutzemium.)

Henrik VIII je bil katoličan, dokler je čisto živel. Ko se je pa pri vsih svarjenjih sv. Cerkve prepustil svojim strahovitim strastim, se je odločil od Rima in dal se je izvoliti za naj višega poglavarja cerkve na Angleškem, kar sva obširno že govorila. Oženil se je zverstoma s peterimi ženskami, ki jih je zopet zapušal in pošiljal na moriše. Tako je umerl l. 1547, in zatarnal je bil za slovó: „Prijetli, vse smo zgubili: državo, slavo, vest in nebésa!“ (Feller.)

V. To so pa res čudni začetniki in očanci nove vere! Taki zidarji so hotli rimsko-katoliško Cerkev popravljati, ljudi učiti vero, resnico, čednost? Kdo bo še verjel, da je njih delo sveto delo? — Pa rekel si, da imava še o Lutru nekaj posebnega govoriti?

O. Pred dvema letoma je znan avstrijski učenjak, P. Bruno Schön, dal na svetlo knjižico: „Dr. Martin Luther auf dem Standpunkte der Psychiatrie“, in v tej knjižici z mnogimi dogodbami iz Lutrovega življenja skazuje, da ta „reformator“ je bil terčen, ne vselej jasne pameti.

V. No, ravno to se je še pogrešalo!

O. P. Bruno pravi, da že protestanški duhoslovci so na to zavračali, da je Luter imel pomote občutkov ter dozdevne prikazni; pa niso te reči dalje preiskovali. Ako bi bili v to reč globokeje segali, bi bili opazili, meni Bruno, da je imel Luter „nervozen organizem“, zlasti razdraženo občutnost. Bil je v čutniškem oddelku prerazdražen in to je bilo vzrok njegovih „hallucinacij“ (dozdevnih prikazen) in „illuzij“ (zmót v vidu oséb in reči), pa misli lastne velikosti, gonila ga je besnost za preganjanje, čezmerno razdraženja poželjivosti, in iz tega so izvirale druge bolestne fiziške prikazni, kakor je n. pr. nezmerno rohnenje nad nasprotniki itd.

V. Ali pa ima pisatelj P. Bruno k temu dokazov?

O. V vsi svoji knjižici 39 strani to skazuje. Sam pa pravi: „Ne bom rekel nobene žali-besede, ne so-vražne, ne grenke; . . . po izvornih spisih, čisto kakor je, brez strasti, bom Lutrovim častivcem skazal, kaj da je on res na duhoslovskem stališu.“ — Pisatelj sam je veliko lét imel z zmešanimi ter blaznimi — zlasti v dunajski bolnišnici — opraviti, torej so take opazovanja njegov poseben „studium“. Iz obilniše tvarini naj tukaj le kaj malega posnamemo, kar pa je vse vzeto iz Lutrovega življenja, djanj, njegovih besed itd. In spomina vredno je, da P. Bruno se derži posebno tega, kakor ga je po virih popisoval sedanji odpadnik Döllinger sam. Pred drugim omenja pisatelj, da Luter je po volji

staršev hotel biti pravdosrednik, jezični dohtar. V nekem viharji pa mu je boje strela ubila prijatla, ki je bil zraven njega; to ga je tako prestrašilo, da je storil obljubo biti milih. Študiral je naslednjič tako silovito, da se mu je pri slabih čutnicah presiljenost preselila tudi v njegove misli in sploh v njegovo življenje. Tako presiljavo je kazal že zgodaj v samostanu. Zaterdil je n. pr. sam: ko je bil v Rimu, mu je bilo bridko, da njegovi starši še niso mrtvi in da jih ne more s sv. mašo iz vic rešiti; menil je pozneje sam: ako bi bil našel priložnost, bi bil iz verske gorečnosti sam nad njimi postal najbolj neusmiljeni ubijavec. — Kdo neki bo to govorjenje priznal za besede človeka pri zdravi pameti?

Rekel je tudi Luter, da v samostanu je bil Kristus tako sovražnik, da se je pri pogledu bridke-martre ustrašil, je oči pobesil in bi bil raji hudiča vidil! Budila se je v njem skušnjava k bogokletju, ki jo je hotel z molitvijo zatreti, pa da ni mogel.

L. 1507, eno leto po noviciatu, je bil Luter posvečen, ne da bi bil imel potrebne znanja. Kmalu potem je rekel: da njega in posvečujočega škofa zemlja ni požerla, to ni prav in je bila vse prevelika Božja potpečljivost. Že leto pozneje je bil učenik na vseučilišu v Vitenbergu, kjer pa je že učil goropadne zmote. Precej let pozneje je dal na svitlo: „Ein deutsch Theologia“, na kar si je kaj posebno domišljeval, bilo je pa delo polno zmot in zopergovorov o volji, svobodi; razdjal je bil prave zaumene o stvarjenji, odrešenji, izvirnem grehu, milosti, opravičenji. To so naj učenejši protestantski bogoslovi že davno sami spoznali in rekli, da Luter ni bil ne filozof, ne umoslovec. Njegove grozne presiljave v verskih rečeh, njegovo ropotanje, psovanje in preklinjanje zoper papeža je kazalo sosedstvo z zmešanoostjo. (Gl. str. 3.—7.)

Čudno je njegovo vedno sanjarstvo o hudiču, s čimur je svojo terčenost nekako zakrival. Skor sto strani je žertvoval tej tvarini v svojih obmiznih pogovorih itd. V pridigi je rekel: včasih hudič obleče šemo (larvo), kakor, češ, ga je sam vidil, kakor bi bil svinja; na Vartburgi v podobi velikega psa, na vertu v podobi črne svinje; v Koburgu v podobi bika. Viditi ga je mislil tudi v podobi muhe, in je vergel tintnico vanj, ali tudi v podobi melu. Bil je velikrat zjutraj ves v pótu in utrujen, ker je menil, da se je po noči boril s hudičem. Rekel je, da „ima prav močne kosti“, pripisoval mu je truplo in pravil, kje da stanuje. — Koliko da je imel satan z njim res opraviti, ni naša reč razločevati; ni pa dvomiti, da večina njegovega dušnega terpljenja mu je delala huda vést zaradi njegovega odpada in strahovitih nasledkov.

(Konec tega oddelka prih.)

P. Karol Antonievič.

(Dalje.)

Po storjenih obljubah konec novinstva se začne precej učiti bogoslovja v novem Sandecu. Bil je že precej zmožen za to; ker je bil univerzo doveršil z odličnim vspedom, so mu bile spregledane daljne leta, v katerih se je imel pripravljati za bogoznansko učenje. Tri leta potem je bil posvečen (10. sept. 1844); škoda, da njegovi materi ni bilo dano veselega dne doživeti.

Zdaj je bil Antonievič pripravljen in vgođen za velikansko apostoljsko delo, kajti previdnost Božja ga je do dobrega oterla in omikala, nakladaje mu terpljenja. Leto 1846 je v zgodovini poljske dežele s kervjo začrtano. Zdivjal je bil vihar nesrečne vstaje, kateri je

bil kos le Antonievič s svojo darežljivostjo, s pogumom, z učenostjo, krepostjo. Na prostorno polje je hitel, kjer so njegovi rojaki sovražno si nasproti stali — na polje, katero so osvitljevali s strašnimi požari, na katerem so se veršile še bolj strašne morije.

Da njegovo misijonsko delo po Galiciji bolje umevamo, treba je vedeti vzrok te ustaje, ki je deželi prinesla toliko nesrč in siročine. Poljski izseljenci na Francoskem so ustajo že dlé časa pripravljali. Ko so zanj pridobili plemenitaše in več družih, so določili dan, kedaj ima vzplameniti. Znabiti, da bi se jim bilo posrečilo, ko ne bi bili enega, odločivnega stanú prezerli, ker kmetov niso bili pridobili, misleči: kadar se vname, bodo kar s plemenitniki potegnili. A varali so se. Stoletna tlaka, hudo robovanje jim je bilo predobro v spominu. Kolikor bolj so kmetje čutili, da nekaj vré, toliko večjo nezadovoljnost so kazali. Netivci niso mirovali. Prigovarjajo kmetom, s silo jim preté, toda niso jim mogli ustajniške volje vžgati. Ko se zasvita določeni dan ustaje (20. sveč. 1846), odpošlje več ko sedemdeset občin može k okrožni sodnji v Tarnov, ki so imeli naznaniti, da jim žlahtniki, gospodarji, oskerbniki žugajo, ako se zoper vlado ne spuntajo. Okrožni glavar pohvali njih zvestobo, pa ker jim ni mogel obljubiti, da jih bo z vojski branil, jim reče, da imajo pravico silo s silo pregnati in vse nasilnike prijeti in sodnji izročiti. Kakor blisk se raznese novica, da si morajo kmetje sami pomagati. Hipoma se vzdignejo in oskerbé s cepci, kosami, piki, koli, da se branijo. Plemenitaši ne jenjajo v ognjevitih govorih ljudstvo navduševati, svobodo povelčevati, boljše čase obetati. Tako je govoril na dolgo in široko neki žlahtnik, in ko mu kmet ugovarja, da gospódi ni dosti verjeti, potegne žlahtnik samokres, poméri v govorivca, sproži in — ustaja je imela prvo žertev. Kmetje, po tem dejanji neoplašeni, veliko bolj razdraženi, planejo na zbrane plemiče in do malega vse ugonobijo.

Iskra je padla v netivo. Skupljajo se druhali, ki se dervé ropaje, požigaje, moré, od dvora do dvora. V manj ko štirih dneh je bilo samo v Tarnov znošenih 146 ubitih posestnikov, oskerbnikov itd., ki so bili s cepci, koli in gorjačami tako razbiti, da jih je bilo le 30 poznati. Tarnovski okrog je obsegal 152 plemenitaskih posestnikov, pa le nekateri so bili ubežali. Naj postavim tu ene čerte strahovite dogodbe iz zapisnika P. Antonieviča, katero mu je pravil mož, ki je vse to sam vidil.

Mlad gospodič se je vernil s popotovanja med svoje rojake, prav mirne ljudi, ki so ga ljubili zaradi njegove darljivosti, prijaznosti in dobrohotnosti. Svest si, da nikomur ni storil nobene krivice, pač pa mnogim veliko dobrót, ostane domá, akoravno je zvedil o gojusobnih tarnovskih morijah. Nenadoma ga napade trop tolovajev, ki vsega razbitega in v kervi na snegu ležečega pusté, misleči in bahajoči se, da so mu na uni svet posvetili. Vendar merzla noč plemenitaskemu nesrečniku kmalo k zavednosti pomore; s snegom si maši globoke rane, iz njih vročo kri zadrževate in toliko, da se priplazi do bližnje koč, ktere prebivalci ga v zatišje spravijo. Morivci, čuvši, da živi, ga v drugo napadejo in neusmiljeno zdelaže. Gospodič jih prosi za Božjo voljo, naj mu prizanesó; — ne; zdihuje, če mu je umreti, da mu idejo po duhovna; — ne; edina judovska deklica, kateri je pobitje mladenčca v serce seglo, uteče po duhovnika v Bobovo; pa ni mogel priti. Med tem popusté kervoloki mladega plemenitnika, meneči, da je za vselej po njem. In ko se zopet zavé, se v borno bajto bolje skrije, da bi si ohranil poslednjo iskrico živetja. Toda nekdo ga ovadi. In zopet prihrumé zverine človeških podob; svojim očém ne verjamejo vidivši živega, nje-

govo prečudno otenje nekakim skrivnim svetostim pripisovaje mu razgalijo persi in najdejo svetinjo neomadežanega spočetja. Stergajo mu jo z vratu in sedaj mu smertni mahljaj življenje vzame.

Bil je dvor plemenitega moža v Podolju. Po noči se druhal pridervi. Mož uide, žena z detetom v naročju ostane. Kmetje iščejo denara, zahtevajo ga od žene, pa ga ni imela; da bi jo prisilili, ji ugrabijo dojenca in veržejo na živo oglje v peč, za kruh napravljeno. Pero se ustavlja pisaje take gnjusne početja, kakoršnih je brez števila.

Plemenitaška stranka, ki je bila ustala za osvobodjenje in torej upor podpérala, je bila sicer ob moč, toda kmetje, ki so se temu početju uperli in v potokih kervi ga zadušili, so nevarni postali sedaj sami vladi. Stavili so namreč do vlade neizpolnive tirjatve. Zakaj je nižje poljsko ljudstvo tako daleč zašlo, piše Antonievič:

„Vera je bila skoro ugasnila in postala nezmožna reč, ki zbujenih strasti berzdati ne more. Hrepenenje po dobičku, zložno vživanje, bogastvo, maščevanje, pijanost, razdražena pohotnost je bila brez uzde. Ljudstvo se je čutilo prosto, to prostost je hotlo rabiti, in jo je rabilo slabo, ker ni vidilo, da je pod postavo, je vse teptalo; ker ni spoznalo nad seboj strahujoče pravice, se je vzdignilo zoper Boga samega. In to ljudstvo, ki je mesec poprej tako pobožno v cerkve hitelo in se v njih tako izgledno obnašalo, je z oboroženo roko v hramu Božje hrulo. Lomilo je križe, pred katerimi je prej kolena upogibalo; onečastovalo je sveti zakrament, pri kterega imenovanju se je pred malo dnevi zdihaje na persi terkalo. In ker se je prederzno zoper Boga vzdignilo, kaj čuda, če ljudem ni zanašalo? ... Eni so v sebi nosili že davno vcepljene hudobije, ki niso prišle na dan iz strahu pred postavami, kakor je bil pa zapah odmaknjen, so obrodili kervavi sad; drugi so hotli zadušiti grizenje vesti, ki jih je pekla zarad perve morije, in so pili hudodelstva kakor smertni strup.“

(Dalje sledi.)

Pomentljive spoznave in izporedo- vanja brezrerca Henrika Heine-ja.

(Konec.)

Ni mi treba še omenjati, da nisem nikoli nosil v srcu besne jeze zoper rimsko Cerkev, ravno tako tudi nisem sovražil njenih duhovnov. Kateri poznajo moje šaljive pesmi in lastnosti šaljivca, s čemur sem se mnogokrat nehoté preobložil, mi bodo gotovo prav dali, ako rečem, da sem molčal o slabostih duhovnov. In še takrat, kadar me je kaj naj bolj jezilo, sem spoštoval prave duhovne; vedno namreč, kadar koli sem se oziral v svoje preteklo življenje, sem se spominjal, kaj so mi nekda storiili katoliški duhovni. Katoliškim duhovnom namreč, prav njim se imam zahvaliti za prvi poduk svojih otročjih lét. Katoliški duhovni ravno so mi prvi duha budili. In še v srednjih šolah v Düsseldorfu, pod francosko vlado liceje imenovane, ki sem jih pozneje obiskoval, so mi učniki s posebno prijaznostjo in marljivostjo um bistrili, in bili so skoraj vsi katoliški duhovni. Za časa pruske vlade, ko ta šola dobi greško-prusko ime gimnazija, so bili duhovni učniki kmalo nadomesteni s posvetnimi. Z njimi vred so odpravili tudi njih šolske knjige, tiste jedernate in v latinskem jeziku pisane priročne bukve in tiste izgledne berila, ki so bile v navadi še v jezuitovskih šolah. Mesto teh starih knjig kmalo vstanové tudi nove slovnice ter obširnejši berila, pisane v nemškem ali velikoveč v pruskem narečji, v neslani, prav učeni in visoki latovščini, ka-

tero mladina veliko težej umeva, ko lahno, zdravo in jasno latinščino jezuitovsko. Naj že jezuite obsojajo, kakor hočejo, priznati se jim pa le mora, da so vedno opravljali svojo službo prav za djansko življenje (ko skušeni in izvedeni učeniki). Če so prav po poti, ki jo je kazala znana zistema, mnogokrat pokazili vedo starodavnosti (kaj še?!), so znanje starodavnosti vendar učili pred poslušalci vsacega stanu, ter ga s tem, da so ga razširili med ljudstvo, v lastnijo naroda spremenili. Po sedanjem pruskem učilnem načinu res nekteri ačenjaki, dušni velikani, bolj spoznavajo stari vék ter nekdanje čase, toda nešteta sila nemškega naroda si le prav redko keda v spominu ohrani kak klasičen odlomek, bodi si košček Herodota, kako Ezopovo pravljico, ali kako kitico iz Iliraca.

Vse drugače pa je bilo poprej, ko so si ti božci z velikim trudom morali prisluževati svoj vsakdanji kruh. „Peščica latinščine kinča vsacega moža“, mi je rekel star čevljar, kateri je še od takrat, ko je v svojem črnem plajščeku hodil v šolo jezuitov, marsikaj lepega vedil iz govorov Ciceronovih zoper Katilina. Z veseljem in z vspehom je ponavljal še odlomke zoper sedanje ljudolovce. Jezuiti so se posebno pečali z odrejo ter odgojo.

Ubogi očetje Jezusove družbe, postali ste strahovi, na ktere so liberalci nakladali vse pregrehe; toda vidili so le vašo slabo stran, vaših zaslug pa vam niso v dobro prištevali. Kar se mene tiče, nisem nikoli soglasoval pri hrupu svojih verstnikov, ki so bili že pri samem imenu „Lojola“ razkačeni kakor junec, kadar mu pomoliš kos rudečega sukna. In sredi vznemirjene vojske za pravo koristi svoje stranke sem si velikrat v srcu mislil, kako je mnogokrat na naj manjši reči zastavljeno, da se nagnemo na to ali uno stran, ter stopimo v versto prijateljev ali nasprotnikov.

Velikrat se spominjam, kako sem se pred osmimi leti kratkočasil s svojo materjo, ko sem jih, častito ženo, takrat že osemdesetletno, v Hamburgu obiskal. Ostermel sem nad besedo, ki so jo neprevidoma spregovorili, ko sva se pogovarjala o šolah, v katerih sem preživel svoje otročje leta, in nad besedo, ki je ušla iz njih ust o mojih prvih učiteljih, ki so bili skoraj vsi katoliški duhovni in med njimi tudi več očetov jezuitov, kakor so mi mati takrat pravili. Mnogo sva govorila tudi o našem dobrem starem vodju, poštemem možu, Schallmeyer-ja po imenu, ki je za časa francoske vlade vodil licejo in ob enem podučeval učence prvega razreda v modroslovji. Ta mož se je posebno z menoj pečal zarad nekega mojega strica, kateri je bil njegov poseben prijatelj o času, ko sta obiskovala univerzo v Bonn-u. Tudi ni pozabil, da moj stari oče, sloveči dr. Gottschalk iz Gelderna, ga je nekda ozdravil iz smertne bolezni. Dohajal je zato večkrat k nam ter se posvetoval z materjo o moji izreji. Pri tej priložnosti svetuje moji materi, kakor so mi sami pravili pozneje v Hamburgu, naj me za cerkev odločijo ter v Rim pošljejo, ker bi se v kakem vstavu učil katoliškega bogoslovja. Zagotavljal jim je, da mi bo do visoke duhovske službe pripomogel, ker v Rimu je bil s prelati visoke časti dobro znan.

Ko mi mati to pripovedujejo, mi tudi dajo naznanje, kako močno jim je žal, da niso spolnili sveta svojega starega ter zvedenega prijatelja, ki je zgoda spoznal moje nagnjenje ter dobro vedil, kakošne dušne in telesne razmere moji pravi naj bolj vgajajo in vstrežajo. Moja stara mati so si pozneje pogostokrat očitali, zakaj so tako pametne misli odbijali. . .“

Heine je imel pač priliko premišljevati svoje mlajši leta, zakaj l. 1848 je bil skor popolnoma oslepel ter je v takem stanu živel še katic osem lét. Da ga pa tudi nesreča in bolezen ni bila zmodrila, kažejo spačenosti, ki jih je govoril vmes med pametnimi besedami, ker

maršikaj smo izpustili. O zadnjih trenutkih in njegovi smerti nam ni znano, če je bilo kaj znamenj ali ne, da bi bil umerl ko katoličan.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (*Vprašanja pri zadnji duhovski poskušnji.*) *E theol. dogmatica.* 1. Providentiam divinam dari probetur, ejusque grave momentum exponatur. — 2. Sa. Eucharistiae cultum patriae deberi demonstratur.

E theol. morali. 1. Exponatur effectus peccati, tum mortalis, tum venialis. — 2. Cultus sanctorum an recte dicitur cultus Dei mediatum? quoniam sunt actus hujus cultus? quatenus est adjumentum virtutis?

E jure eccles. 1. Irregularitatum notio divisioque evolvatur, et a quibusnam sacerdoti praecipue cavendum sit, fusiuse explicetur. — 2. Affinitatis impedimentum exponatur exemplisque breviter explicetur.

Iz duhovskega pastirstva. 1. Na kaj se razteguje spovedna molčečnost? — 2. Kako je ravhati z bolnikom, ki mu je besedo zaperlo? — 3. Ktere šege se nahajajo pri posvečevanju altarja?

Naj se napravi govor v dveh delih o pohujšanji. Vpeljava in sklep naj se popolno izdelata; izpeljava pa naj se osnuje.

Kršanski nauk. Naj se učencem ljudskih šol razloži vprašanje: „Kaj nam pomaga dobra molitev?“

Iz Ljubljane. *Pri zboru kmetijske družbe 22. t. m.* je bilo pričujočih nekaj čez 40 gospodov iz raznih krajev naše dežele. Po ogovoru gosp. predsednika pl. K. Vurzbacha in poročilu glavnega odbora ter po poštevitih so nasledovali obširniji predlogi iz raznih podružnic.

G. Dolencec je pojasnoval, koliko škodo dela ipavska burja, da le v zatišji zrabe nekaj vina, vsi drugi kraji so le bolj za vresejše itd. Vzrok burje je zraven krajne lastnije posebno izsekovanje in razdevanje gojzdov, ter pri marsikterih posestnikih v 40–50 letih ne bo gozda več, ako se bo tako dalje delalo. K temu pokončevanju pomore posebno čreslarstvo, s čimur se zdaj desetkrat več ljudi peča, kakor pa pred kaj leti, ker se čreslo dobro prodaja. Drugo škodo gojzdom delajo koze, ki jih nekteri nočejo opustiti, akoravno zapoved to zahteva. Podružnica meni, da tu mora vlada vmes seči in za postojnski okraj privoliti gozdni komisarijat, kakor je v Dalmaciji, češ, da sedanji inšpektorati so brez koristi. Podružnica ipavska je tudi sklenila, da njih poslanec g. Lavrenčič naj za to reč v deželnem zboru govori. — Zraven Dolencevega je bil sprejet tudi g. Pajkov predlog, da naj se sploh po vsi deželi v to zadevajoče dobre gojzdne postave na tarko spolnujejo.

Tudi drugi g. Dolencev predlog zaradi reguliranja (vrvnave) ipavskih vodá, ki veliko škode delajo, je bil sprejet.

G. Ogulin z Dolenskega je poročal o bivši grozdni in vinski razstavi. Bilo je razstavljenih 75 raznih grozdnih plemen, kar pa boje ni dobro, ker toliko število je znamenje, da se terpe slabe plemena, ne da bi se le dobre rabile. Tudi z vini ni zadovoljen, češ, da ni nič napredovanja v tej reči. Sprejeti so bili njegovi nasveti, da naj se skuša napraviti na Dolenskem za poskušnje vinski vert, občasne vinske razstave v Novem mestu, na Krškem in v Metliki, vinski tergi, in da naj se sadé le dobre terte.

Postojnska podružnica prosi centralni odbor, naj se oberne do sl. vlade za odpis davkov. G. Ogulin poroča, koliko žalostne reči se v tej reči godé po Dolenskem, ker toliko silo posestev gré na boben; 4–5000 gl. vredne posestva se prodajajo po 4–500 gl. in ekse-

kvira se neprizanašljivo, ljudje pa si ne morejo nič pomagati; naj se torej centralni odbor za to peča, da se ubogim ljudem prijenja s prodajanjem, naj se jim odločijo obroki za plačevanje itd. Predsednik Vurzbach je k temu pojasnil, kako lažljivo je, ko se iz tega, da v naši deželi na osebo pride manj davka, sodi, da narod plačuje manj davka, ker okolišine so vse druge; naše ljudstvo živi tako revno, da bi n. pr. Anglež v 8 dnéh bil na mertvaškem odru, ako bi ga djal na taki živež, kakor ga mnogi posestniki pri nas imajo. Bile so še natančnejše te reči pojasnjene in dotični sklepi za odpust davka, za voljnější ravnanje z ljudmi itd. so bili sprejeti.

Sprejeta sta bila tudi predloga centralnega odbora: za spreminjavo načina pri presojevanji tarife pri teletih, in pa za prošnjo podpore pri ministerstvu za popotnega učitelja kmetijstva.

O poldne je bilo še 5 točk obravnavati.

V Požegi na Slavonskem, kakor piše „Kat. List“, je veliko županstvo dalo lep izgled vradnijske marljivosti. Po pritožbi od duhovšine, da je mladina obojega spola nemarna v obiskovanji keršanskega nauka ob nedeljah in praznikih, je nadžupanija terdo zapovedala, da šoli odrastla mladina obojega spola do 20. leta mora pričujoča biti pri nedeljskih in prazniških izpraševanjih. Poglavarstvo pa je to naredbo razglasilo staršem in oskerbnikom in bo skerbalo, da se spolnuje. Pristavlja vradnija k temu, da župnik po cerkvenih postavah ima pravico taci ne poročiti, kateri ne znajo keršanskega nauka; da je torej ženinu, podverženemu vojni dolžnosti, zastoj deželsko privoljenje za ženitev, ko ima pa župnik pravico ne poročati taci, ki ne znajo keršanskega nauka, kateri se dá naj bolje v cerkvi naučiti. Pri tej priliki opominja občinske poglavarstva tudi naredbe od vlade hervaško-slavonsko-dalmatinske 1660, po kateri je oblastim prepovedano poslovanje s strankami ob nedeljah in praznikih razun v neogibnih potrebah, in to naredbo obnovljuje.

To bi ne škodovalo tudi marsikje na Slovenskem.

Misijonske sporočila r. P. Valjavca.

XVII.

Misijon v Šembidu nad Ipavo.

od 8.–17. novembra 1870.

Leta 1869 je bil misijon v Hrenovicah na Pivki. Veliko je prišlo že takrat Ipavcev in Ipavk iz lepe ipavske doline gori, pervikrat k našemu misijonu. Kazali so željo, da bi tudi v njih dolini enkrat kje bilo sv. poslanje. Ali kdo pač bi se upal začeti? Pisalo se je davno že v Šembid, da bi ga tu napravili, a reč ni hotla spod rók. Menim si, kaj veljá? sam stopim k gosp. vikariju v Šembid in misijon bo gotov, posebno potem, ko se Materi Božji v Logu priporočim. Greva torej po hrenovškem misijonu s P. Kosom čez Rebernico, da ostaneva, ko Materi Božji to reč izročim, eno noč pri g. vikariju šembiškem, nekdanjem mojem spovedniku, ko sem bil kaplan v ipavskem tergu. Z namenom, drugi in tretji dan biti v Tergu in ostati pri preč. g. dekanu, ter svoje stare prijatelje obiskati, g. vikarija šembiškega samo memogredé pozdraviva in reč nabo-deva. Zemlja za misijon je izorana. Ko se Materi Božji Loški priporočim in v Šembid vernem, je misijon narejen. Rekel je gospod vikarij: Prosim toraj, pridite po tergatvi leta 1870 k meni, — takrat imamo naj bolj čas. Misijon je bil sklenjen — in ob svojem času se je začel.

Kaj čem povedati o tem misijonu? Čeravno je ne prenehoma dež lil na Šembid in so bili ljudje slabo oskerbljeni z dežniki in obleko, je vendar ljudstvo le vrelo v Šembid iz vsih ipavskih vasi. Pol Terga tudi je bilo skor sleherni dan v Šembidu poslednji čas, in neizrečeno težko je bilo terakim, da niso smeli k nam k spovedi, ko je za sami Šembid bil misijon. Da je to liberalce zelo peklo, ko je vse vrelo na misijon, to je jasno. Poslali so bili celo sodergo, da je eno noč pod našimi okni memogredé prav glasno gerde italijanske pesmi pela...

Možaki in mladenči so se posebno vneli v sv. poslanji, tako, da so nas krepko branili pri naših protivnikih. Bil je med drugimi mož, ki je šel po opravkih v Terg. Komaj je doli, že sliši necega dohtarja udrihati zoper nas, kaksi sovražniki ljudstva da so jezuitje. Jaz pa menim, ga rahlo zaverne postavni mož, da so ti gospodje ravno naši prijatli in posebni dobrotniki. Govoré nam brez plačila, spovedujejo nas od štirih zjutraj do poldne in od dveh do osmih zvečer že več dni, tudi zastonj; učé nas dobrega in silo si prizadevajo za naš prid brez vsake svoje koristi dan na dan; pri vas pa za eno uro vašega dela moram plačati 4 goldinarje in še več, menim torej po vsi pravici, da so nam boljši, ko vi. Pri vsem tem je pa moja plačana reč in dostikrat predrago plačana pravda pri vas negotova, v mojo zgubo; teh gospodov reči pa so katoličanu gotove, mu zagotovljajo nebesa unkraj groba. Tako po priliki je priprosti mož splačal zvitega odvetnika, in tako ga je pobil, da mu besedice ni vedil več odgovoriti.

Res, spoznati moram, da nas je ljudstvo ipavsko močno spoštovalo. Misli si kdo: nekega dné, ko je bilo neštevilno ljudi v Šembidu, in ljudi iz daljnih krajev, prašam neko osebo, zakaj je tako daleč prišla semkaj? Slišala sem, mi odgovori, da bodete danes v Šembidu merliča obudili! Čuden glas gre dostikrat pred nami, da nič ne jémo, na golih tléh spimo, da nič vina ne pijemo itd., kar vse je v naše veliko osramotenje in nas močno mora poniževati. (Merlič sicer telesno ni bil nobeden obujen, gotovo pa po duhovno marsikter.) — Bog, neskončno usmiljeni naj nam nikdar ne odtegne svojega sv. Duha, nikdar naj nam ne odvzame ljudi, ki nas slabost naših opominjajo — in vse pojde srečno v večí čast Božjo in zveličanje neumerjočih duš naprej.

Gospodov je veliko prišlo pomagat, iz daljnega Podkrajja, z visoke Planine, iz oddaljenih Vrabec smo imeli pomoč v spovednici.

Ta šembiški misijon nam je pridobil štiri nove misijone v ipavski dolini. Gosp. šembiški vikarij, ki je imel serce, prvi poklicati misijon v ipavsko dolino, je bil pa sam in s svojo čedo tako vesel, da nam z besedo povedati ni mogel. Mladenči so rekli, da naj mil. gosp. knezoškofa prosim za kaplana v Šembid, da bodo v naprej tudi pogosto mogli hoditi k sv. spovedi. Vse stanove je pretresel in vnel misijon — širokoustneže pa osramotil tako, da nihče besedice več čerhniti ne upa. Bogu bodi torej hvala, kateri nam je dal tako slavno zmago po Kristusu Jezusu, Gospodu našem! —

Žganje.

VI.

Žganjepivec skruni Božjo službo, mori in ubija sebe in druge — na duši in na telesu.

Kača ima kačji zarod, žganje pa je oče in mati mnogoterih pregréh. Koliko, postavim, greši žganjar v oziru na svoje dolžnosti do cerkve in službe Božje!

Ali si že bil kterikrat v cerkvi zraven ali blizu smerdljivega kužuharja ali razcapanega cunjarja, nali-tega s smerdljivim žganjem? Kako je gerčal, ali pa kašljal, krehal, smerčal, večkrat čisto ali pa na pol spal! Povej mi, ali ni motil tebe in drugih v molitvi?

Po mnogih krajih so zapeljive žganjarije prav ob cerkvi, ali blizu cerkve, ali saj ob potih v cerkev. Ljudje imajo priliko se zlasti v mrazu ali v dežji priti grét, vedrit, sploh na Božjo službo malo počakat, ki jo pa tudi lahko zamudé med pitjem! In koliko se tu napák zgodi! Nekteri že napol pijani pridejo v cerkev — ne toliko molit, kolikor dremat in spat. Če že to ni, so pa vender dostikrat v takem stanu, da so malo zmožni zveličavne nauke umevati, ohraniti, premišljevat, v svoje poboljšanje obračati, se z duhom k Bogu povzdigovati. Smerdljivec, ki tako dela, pohujšuje vso občino. Vediti pa tudi moraš, da vsaka kaplja žganja, ki jo vžiješ pred Božjo službo, smerdi iz tebe, če tudi nisi ravno natreskan, in to za ljudi, ki so zraven tebe, ni lep izgled, posebno kužljivo pa je za mladino, ki ravno v žganjopitji čedalje huje posnema stare nespremišljene tésla.

Kdor pa je napolnjen z žganjskim soparom, mu beseda Božja ne more v glavo, toliko manj, če je vterjen žganjepivec. S tim ljudje s časom postanejo tako topi, zaguljeni in butoglati, da tudi kadar so trezni, nimajo več bistrega duha in jasne glave. Zakaj ne? Zato ne, ker pijanec vse tiste lepe, tenke in blage čutila zamori, ki človeka delajo umnega, modrega, skerb-nega občana. Tako zakerkne taki človek, da mu za nobeno drugo reč ni mar, kakor le za žganje. Da bi koristne bukve bral, z družino molitve opravljal, otroke učil, svoj stan zboljševal, hišo, družino, davke oskerboval, spoved in druge cerkvene dolžnosti dopolnoval — za vse to mu je malo mar, ali pa tudi nič več ne. Velikrat ga žganje tako zamori, spridi in ošemi, da je pravi bebec, brez iskre zdrave pameti.

Pomislite pa, koliko odgovornost si na vest natépa, kdor se s počasno navado v toliko brezno prekucuje! Ali ni taki človek eden narhujših grešnikov? Kako se imenuje taki, ki si um zatira, duha omračuje, naj lepši in blagši čutila mori, opuša in zanemarja skerbeti za svojo in drugih častnost in večnost, kateri naj imenitniši dela Božje kvari in kazi in vse to v nič deva — kako se taki imenuje, kaj? Ali ne mar ubijavec in morivec svoje lastne duše, pa tudi večkrat svojega lastnega telesa? Ali ne tudi morivec telesa in zlasti duše svojega bližnjega?

„Slov. Gospodar“ v Mariboru prav pogosto pripoveduje strašne nesreče, ki se godé tu in tam — večí del zarad pijanosti od žganja, vina, ali pa od obojega. Nedavno se je zgodilo to-le. Posestnik P. v Dogman-cih je peljal več sodov vina nekemu kerčmarju. V lastno nesrečo je pa tudi sebi naložil preveč vina ter je vinjen zaspal na vozu. Vajeti se mu izmuznejo iz roke in konji krenejo proti domu, namesto proti kerčmi. Predenj pa so prišli do doma, so voz zapeljali tako na kraj poti, da se je vse: voz, polovnjaki z voznikom vred — pre-verglo v globoki graben ob kraju. P. je prišel pod 13 veder deržeči sod, ki ga je kar precej sterl do smerti. Truplo nesrečnega pa so potem — menda zarad strahú pred komisijo pustili v grabnu ležati — dva dni! —

Ker je pa že govor o treznosti in netreznosti, naj povém izgled, kako divjaki sami velikrat osramotujejo tako imenovane „olikance“.

Amerikanski list „St. der Wahrh.“ iz Detroit-a v začetku tega mesca pripoveduje o 114letnem indijanskem glavarju, ki je nedavno blizu Kavliških Polj (Cowlitz-Prairie, okr. Wašingt.) umerl ko pošten katoličan. Imenoval se je poprej Kiskar, pri sv. kerstu pa je pre-

jél ime Simon. Star 90 lét je bil še na čelu 936 vojakov. O njegovi smerti je bilo samo še 5 družin njegovega rodú. Pred več leti je ranjki škof Modest Demers (iz Van-Convers-Island-a) rujavcem (Indijanom) svojega okraja oznanoval vero izveličanja, Kisar poglavar pa mu je tolmačil. Vedno je bil prijazen gorečemu škofu in drugim misijonarjem in razodeval je veliko ljubezen do keršanstva, akoravno se je kerstiti dal še le v sto in enajstem letu svojih dni.

Kar pa tiče ravno vzrok, zakaj tukaj tega moža omenjam, je žganje. Znano je, da lakomni krivovérski amerikanski kramarji išejo uboge Indijane z žganjem čisto pokvariti, čemur se le katoliški misijonarji na vso moč ustavljajo. Imeli smo o tem že marsiktere dogodbe naših kranjskih misijonarjev.

Kiskar pa je bil mož, ki se „šnopsarskim“ malopridnežem ni dal zapeljati. Samo dvakrat v življenji je pil močne pijače, pa ne iz poželenja, ampak ko zdravilo zoper merzlico. Malo mescev pred smertjo je ondotnim žganjarskim Jankijem (belim Amerikancem) rekel: „Vi možje iz Boston-a ubijate Indijane in končujete sami sebe. Vi ste Indijane zapeljali k pijančevanju, ter zdaj nimajo čevljev, obleke, žen, otrok in pušk. Vi možje Bostonci bodele umerli, ne da bi imeli v posesti mertvaško oblačilo, v katero naj bi se vaše truplo zavilo. Vi z eno nogo že stojite v grobu, ker vse zadegate, vsak sold veržete za „viski“ (žganje).“

Nektere dni pred smertjo je Kiskar z veliko pobožnostjo prejel ss. zakramente. Molil je v svojem domačem jeziku vse molitve, ki se jih je naučil in si jih dal zapisati, da se ohranijo njegovim domačim in rojakom. Potem je priporočil dušo Bogu Zveličarju in njegovi preblaženi Materi, je izpél nektere verske pesmi ter dušo izdihnil. Bog mu daj večni mir.

Razgled po svetu.

Avstrijansko. Dalmatinske kmetijske srenje so v deželni zbor volile 20 volivcev, izmed katerih jih je 19 demoljubne stranke. — V Dubrovniku so se pričele seje za določanje meje med Sloveni in Turki za čas miru. — Vlade so se zedninile za shod (konference) v prid miru, med tem se pa Turčija, Rusija in Anglija kovarijo in orožujejo, kakor da bi bilo treba pol sveta pobiti in pedaviti.

Laško. V laško novo zbornico stopi 400 „naprednjakov“, to se pravi, rogoviležev. Eden naj znamenitših delov kronskega govora je imel biti poslov s preteklimi „zmérnimi“ in pozdrav prihodnosti naprednjakov. No, če so ti bili „zmérni“, kakošni še le bodo „naprednjaki“! Izvolili so tudi veliko število novih starašin (senatorjev). „Unità“ pravi, da ime Moleschott je zadostno znamenje, kakošno bo to napredstvo; zakaj potem ko je le-tá (Moleschott) v šolah oznanoval, da je človek živina, se bo zdaj natezal delati postave, ki ga (človeka) storé živino. — Ubog Pij IX in katoličani! Pa najberže kdo drugi še bolj ubog! — Že imajo menda v žepu predlog za viši nauk, za silovitost šolsko, kakoršna „naprednjakom“ posebno diši, za začetne šole, za novo desetino povišanja plače predsednikom šolskim. Ti laški kmet, meščan, obertnik pa plačaj!!

Prusko. Če se bo komu hudobija utepala, se mora kmali utepati Prusom njih počenjanje zoper katoličane. Ni dosti, da jih frajmavrarski netéki iz lastne dežele preganjajo, so jim še domá začeli njih svetišča neusmiljeno grabiti in jih nesramnim odpadnikom izročevati. V Bochum-u, kakor piše „Univ.“, so jim te černe duše

uzele cerkev Marije Device, v Essen-u cerkev sv. Jazeza, v Koloniji veličansko cerkev sv. Gereona, in v Dortmund-u kapelo Delkrim. Za 60 renegatov morajo deseteri tisući katoličanov v Koloniji zapustiti omenjeno cerkev. Močno se bojé, da v tem mestu bodo napolnili méro svojih krivic zoper Cerkev ter bodo nadškofov dvor sam dali antikristu Reinkens-u in apostat bo skrunil dvorane, kjer so prebivali nadškofje Droste Vischering, Geissel in Melchers. Vse po malem pripravljajo ljudstvo v Koloniji, da bi vidilo novega nemškega lažipapeža v svoji starodavni stolnici.

Klic poljskih duhovnov, pregnanih v Sibirijo. Po dogodbah l. 1863 smo pregnani na 12 ali 20 let v Sibirijo v robstvo. L. 1875 so nas odpeljali v gubernijo Vologdo, kjer brez vsega raztreseni po selih živimo. Večina nas, ki smo vse življenje služili evangeliju, doveršila je 70 lét. Po 12letnem terpljenji za resnico in pravico smo brez vsega, tako siromašni, da si nimamo za kaj kupiti skorje kruha. Obleko smo poprodali, da ne pomerjemo, zdaj nimamo več kaj prodajati. Prosili smo vlado pomoči, pa če tudi pride, do tistega časa utegnemo že vsi lakote konec vzeti. — Francoski časniki zbirajo milodare za te reveže. — Tako „Zagrebački katol. list“.

Grof Plater na Švicarskem naznanuje v „Unità“ novih sporočil o žalostnem stanu poljskega duhovstva na Ruskem. Število pregnanih duhovnov se množi neprenehoma. Ti reveži so razkropljeni po neznansko velikem prostoru, zlasti po gubernijah Arhangel, Astrahan, Jekaterinoslav, Kazan, Kostroma, Novgorod, Olonec, Penza, Perin, Simbirska, Tamborov, Tomsk, Tobolsk, Vologda. Reva teh duhovnov je tolika, da dva izmed njih, Mikulowicz in Statkiwicz sta umerla za pomanjkanjem, prvi 20. majnika, drugi 20. julija v bolnišnicah, kamor so ju bili spravili. Nekterim ruska vlada daje poldrugi rubelj na mesec, še ne celih 5 frankov, drugim pa nič ne. Vsi so izverženi počasni smerti. Policija čuje, da še za verske potrebe nič očitnega ne smejo storiti; čč. gg. Genutowicz in Pieslak sta bila ostro strahovana in drugam prestavljena, ker sta v korokih k maši stregla; maševal je kurat, ki je župnijo obiskoval, in djan je bil v pravdo zato.

Drobne novice. Monsign. Manning, kardinal-nadškof Vestminsterski, je te dni prišel v Rim in je ostal v angleškem vstavu „via di Monserrato“. — Woolviška angleška orožarna je te dni dobila povelje: ne več po pol milijona, ampak po dva milijona patrón na teden izdelovati! Vse to ni namenjeno za streljanje zajcev, volkov ali družih zverin, ampak za — morijo in pobijanje ljudi. Kolik „humanizem“, kolika „olika“, koliko „bratovstvo“ je sedaj na svetu!! — „Siglo futuro“ pripoveduje, da v Irun-u na Španjskem so ondotni mitarji romarjem, ki so prišli iz Rima domú, pobrali in pgrabili veliko množino molkov, križcev, svetinj, podob Pija IX in družih pobožnih spominikov. Užaljeni romarji so zastonj ponujali plačilo za te jim predrage reči; zastonj so prežalostne gospé jokale in prosile, da za kakoršno koli ceno naj jim pusté te prelube od sv. Očeta blagoslovljene spominke. Vse zastonj. Med nespodobnimi in žalivimi šalami je bilo vse to zmetano in zmešano v velike zaboje brez ozira na lastnike, kakor da bi jim uzeli upanje kdaj več kaj tega nazaj dobiti... Tako vé in zná „liberalna“ — „katoliška“ dežela naj globokejšé v dušo raniti, sekati in žaliti svoj naj boljši katoliški narod! Poštene ljudi v naj blagšem občutku terpinčiti, križati, teptati — to je veselje framasonskega 19. stoletja!

Cret in sad zveste molitve.

Zahvale.

Št. 1. V neki prav nevarni zadevi, ki je potrebovala operacije, sem se zaupljivo priporočil kar naravnost v Jezusovo naj svetejše Serce, ki se zdaj posebno časti v bratovščini „Častna straža božjega Serca“; — in moram reči, da v malo urah mi je, bi djal, kakor samo od sebe vse naproti prišlo, kar je bilo treba, in reč se je po zdravniku tako lahko in dobro izveršila in tako dobre nasledke ima, da nič boljšega želeti ne morem. Torej zakličem: „Bodi vekomaj češeno, ljubljeno, hvaljeno naj svetejše Jezusovo Serce!“

V Ljubljani, 19. listopada 1876.

J.

Št. 2. Naj serčniši zahvala naši ljubi Gospej presv. Serca za zboljšanje mojih velikih bolečin! Vsa brez upanja, da še katerikrat ozdravim, sem naznanila v Danici prošnjo, in po večkratni opravljeni devetdnevnic se mi je jelo boljšati ter imam terdno upanje, da popolnoma ozdravim, ako bo Božja volja. Zato izrekam serčno zahvalo naši ljubi Gospej presv. Serca, pa tudi vsem bratom in sestram te družbe, ker so mi pri Bogu sprosili vsaj zboljšanje moje bolezni. Ob enem pa še prosim in se priporočujem vsem družbenikom, naj bi še z menoj za mene molili, da popolnoma ozdravim, in da bi se še ena mojih naj serčnejših želja spolnila, ako je Bogu ljubo in meni v zveličanje. Zato še enkrat zakličem z globočine serca: Naša ljuba Gospá presv. Serca, prosi za nas.

Z Gorenjskega, 18. listop. 1876.

M. D.

Št. 3. Iz Celjske fare. Preserčna zahvala Naši ljubi Gospej presv. Serca, kateri sem se večkrat priporočevala, 9dnevnicu opravljala ter sem res po dolgi bolezni zopet zdravje dosegla. Češena Marija!

Marija Marot.

Prošnje.

Št. 1. Duhoven ljubljanske škofije, kateri že več lét boleha in je letos tako oslabil, da zamore opraviti le redkokrat daritev sv. maše, se iskreno priporočuje udom lepe bratovšine Naše ljube Gospé presv. Serca v priprošnjo pri nebeški Kraljici. Naj bi Naša ljuba Gospá bolehnemu duhovnu izprosila milost, da bo mogel vsaki dan k oltarju Gospodovemu pristopiti, ter ako je Božja volja, sebi in vernim v dušni prid še kaj koristil. Tudi priporočuje ravno ta duhoven svojega bolnega brata, bogoljubnega in pridnega mladenca, v prošnjo omenjene bratovšine. Sprosi mu, o Marija, ako mu je v dušni prid, ljubo zdravje; k Tebi pribežimo v potrebi, naša ljuba Gospá presv. Serca!

Na Notranjskem, 8. listopada 1876.

Št. 2. Iz Loke. Neka oseba se priporoča v bratovsko molitev, da bi na prošnjo Naše ljube Gospé presv. Serca zadobila polajšanje hudih bolečin v nogah in pomoč v svojih dušnih potrebah, ter obljubi uslišanje hvala v Danici oznaniti.

Št. 3. Bolna žena in mati Franciška K. v št. L. fari na Gorenjskem se serčno priporoča v bratovsko molitev N. lj. G. in pa sv. Jožefa, da bi bila družini še ohranjena, ako je Božja volja, toliko bolj, ker ima tudi sinčka v lat. šolah, da bi v tako zgodnjih letih ne ostal brez matere. Molite bratje in sestre, in vaša obilna molitev bo uslišana.

Št. 4. Starši so silo užaljeni zavolj sina, ker je vdan ostudni togoti in silo gerdemu preklinjanju; zato ga z veliko priserčnostjo priporočujejo v bratovsko mo-

litev, da bi na milostne priprošnje naše ljube Gospé presv. Jezusovega Serca opustil to strašno, za sedanje življenje in za večnost tolikanj nevarno pregreho. *)

Z Gorenjskega, 20. listopada 1876.

Družbine zadeve.

Devetdnevnic k prazniku čistega Spočetja Marije Device se prične prihodnji četrtek. To in enake opravila so v večjih molitvenih bukvah „Marija Gospá presv. Jezusovega Serca“ (pri gospodu založniku Ničmanu).

Listek za raznoterosti.

Koledar za naslednji teden.

Listopad. — November.

26. **Nedelja XXV** po binkoštih. Evangelij: „Jezus napoveduje razdjanje Jeruzalema in tempelja in poslednjo sodbo Božjo“. (Mat 24.) — Sv. Peter, patrijarh in sprič. v Aleksandriji na Egiptovskem, je izobčil Arija, ki je bil jél oznanjevali krivo vero. Na povelje cesarja Maksimijana je bil ob glavo djan l. 311. — Sv. Siricij, papež, sloveč z učenostjo, pobožnostjo in gorečnostjo, ker je zatéral zmote krivovercev; vladal je sv. Cerkev 14 lét. † 398.

Danes je dan 9 ur dolg.

27. **Ponedeljek.** Sv. Valerijan, škof oglejski na Goriškem, spozn. † 27. listopada 389. — Sv. Virgilij, škof v Solnogradu, spozn., apostelj Korošcev. † 780. — Sv. Leonard, spozn. iz reda sv. Franciška, misijonar, goreč pospeševavec svetega križevega pota. † 1751 v Rimu. — Sv. pušavnik Barlaam in njegov učenec, kraljev sin, sv. Jozafat. (Beri mično zgodbo v Dan. lansk. leta. List 47.) — Sv. Jakop, s priimkom „Razsekani“, sprič. (Beri Dan. lansk. l. List 48.)

28. **Torek.** Sv. Štefan Majši, sprič. v Carigradu, menih, je bil pod brezbožnim cesarjem Konstantinom Kopronimom s 339 menihi vred zavoljo češenja svetih podob umorjen l. 764. — Sv. Gregor III, papež spoz., je branil svete podobe zoper cesarja Leona, vladal je sv. Cerkev 11 lét. † 741.

29. **Sreda.** Sv. Saturnin, starček, in sv. Sisini, dijakon, sprič. v Rimu, sta bila pod cesarjem Maksimianom grozovito mučena in poslednjič ob glavo djana. — Sv. Saturnin, škof in sprič. v Tolosi na Francoskem, je bil pod cesarjem Decijem od ajdov umorjen l. 250. — Sv. Dava, škof sprič. (Glej Danico predlansk. leta. List 48.)

30. **Četrtek.** Sv. Andrej, apostelj, brat sv. Petra. (Gl. Danico predlansk. leta.) — Sv. Mavra, devica in sprič. v Carigradu. — Sv. Konštancij, spozn. v Rimu, se je krivovercem pelagijanom stanovitno in serčno zoperstavljal, in zato je veliko preganjanje preterpel.

*) Sploh naj tukaj opomnimo starše in vse, ki imajo kaj moči in veljave, naj se trudijo, da se kletvinja odpravi. Smerkavi otroci, odrašeni kmečki robavsi večkrat pijani po mestu in drugod preklinjajo in se pridružejo, da je strah. Ne le slabe letine, ampak še vse hujši strahote nas utegnejo zadeti, ako se ta nesramnost ne bo ustavljala. O jugoslovanih, ki jih zdaj Turki mesarijo, je bilo znano, da so tudi gerdo in bogoskrunsko kleli. Preklinjevanje je ravno nasprotno tega, kar je molitev: molitev blagoslov (žegen, dobre letine, mir, zdravje, vsako srečo) z nebés privabljuje; kletvinja pa vse nesreče in strahote na svet kliče!

Gruden. — December.

1. **Petek.** Sv. *Eligij*, sloveč zlatár, po tem nojonski škof v Belgiji, je z velikim trdom spreobračal kristjane, ki so se bili zopet k malikovanju vernili. † 659 star 70 lét in v 19. l. višega pastirstva. — Sv. *Nahum*, izmed 12terih malih prerokov, je prerokoval, da bode asirsko kraljestvo razrušeno, in mogočno veliko mesto — Ninive — razvaljeno.

Danes je polna luna ob 12. uri 1 m. popoldne.

2. **Sabota.** Sv. *Bibijana*, devica in sprič. v Rimu, je bila pod odpadnikom cesarjem Julijanom takó dolgo bičana, dokler ni izdihnila svoje duše Gospodu v roke 2. grudna 363. — Sv. *Hipolit*, goreč kristjan v neki votlini blizu Rima, od sv. papeža Štefana keršen, je spreobernal s pomočjo sv. mašnika Evzebija in sv. dijakona Marcela, svojo sestro Pavlino, njenega moža Adrijana in dvoje njih otrok: Neona in Marijo; vsi so bili pod cesarjem Valerijanom mučeni in umorjeni.

Za officium defunctorum, prosim, opomni enkrat v „Danici“, naj zlasti antifonatorji si dobro zapomnijo: quod in depositione, die VII., XXX. et anniversario Antiphonae duplicantur in officio defunctorum.

Stari terg pri Poljanah, 14. listop. (*Zahvala*.) Denar za pogorelce (5 gl.) prejel. Naj lepši zahvala v imenu revežev neimenovanemu gospodu in Vam za trud.

P. Režek, župnik.

V Škofji loki v uršulinskem samostanu je 20. t. m. previdena s ss. zakramenti za sušico umerla čast. redovnica M. Marija Mihaela sv. Valentina, rojena Mazek, stara 58 lét, 34 lét po storjeni obljudi. Naj v miru počiva.

V Ravnah na Notranjskem je 10. t. m. zmerznil 47letni Mat. Justin iz Radolice.

V Begnje v ondotno žensko kaznovalnico so 16. t. m. zopet pripeljali 50 jetnic iz Lankovica.

V Zagrebu sta postala očitna redna profesorja v bogoslovji ddr.: Jož. Stadler za fundam. dogmatiko, in Jož. Rieger za cerkveno zgodovino.

Velikanske orglje. Največe orglje v Evropi, in gotovo tudi na vesoljnem svetu, so v Londonu na Angleškem. Delali so jih bratje Marten tri leta, in so bile ravnokar dodelane. Bogat gospod jih je kupil, in postavil v nalaš zato sozidani dvorani. Te orglje imajo 16 metrov visokosti, 10 pa v širjavi, in se odlikujejo z bogatijo in visoko ceno, z ličnostjo in krasoto, z zanesljivim mehanizmom, in s silnostjo glasov, najbolj pa po nekterih posebnostih, kakoršnih še nobene dozdaj dodelane orglje nimajo. Klavijatur imajo 7, katerih vsaka ima 61 tast; izjemši pedale, ki jih šteje le 30. Spreminov imajo 98, ktere orgljar z rokami in nogami odpira in zapira. Mehove vleče soparni stroj, ki ima moč 11 konj. Glas pišal je tako harmonišk, melodičen in prijeten, da se ne dá primeriti z nobenim drugim inštrumentom. Moč je pa tolika, da pri odprtih spremenih „Forte“ in „Tutti“ je polnost pišalnih glasov tako ogromna, da so jo strokovnjaki primerjali močnemu gromu, ali pa strelu neštevilnega topništva (artilerije).

Plačevati pristojbine od tergovskih računov.

Da se ne dvomi, kako je treba koleke rabiti pri tergovskih računih, naj bode tergovcem opomnjeno pred vsem to, da v tem oziru postava od 8. sušca leta 1876 nič ni spremenila.

Pristojbinska dolžnost (Gebührenpflicht) od tacih računov se bode tudi vprihodnje izpolnjevala na dvojni način, namreč: 1) da se kolek, kakoršnega je treba od pristojbine (Gebühr), že pred izdelovanjem računa prilepi na prvo stran vsake pôle še nepopisanega papirja in se potem z besedami tega računa tako napiše, da pride v ravni črti na spodnji barvani krajec koleka vsaj ena versta pisanja, a nikdar ne nadpis (naslov), ne tergovcev podpis (imé ali firma), ali 2) če kdo v ta namen vzame zato natisnjen, a še nič popisan list, tedaj naj koleke prilepi tje, kjer je prostor nalašč prazen ostal, da se na-nj more kaj zapisati, in kolek je potem z besedami tega računa treba zopet tako napisati, kakor je zgoraj povedano. Tudi se utegne kolek tako na list prilepiti, da med kolekom in med tisto verstico, kamor list kaže pisati, ne ostane nič praznega prostora za kakošno pisanje. Kedar je tako, tedaj je treba, da, še predno se račun začne pisati, na kolek svoj pečat udari tak urad (gosposka), kateri je v to postavljen. Če pa kdo kolek samo prekriža ali na-nj udari svoj lastni pečat, ali če na-nj zapiše dan, mesec in leto ali pa svoje imé, še po takem ne izpolni dolžnosti o kolekih, in vsi taki nepostavno porabljeni koleki se štejejo za nič. (§. 14. v ukazu od 28. sušca leta 1854. v drž. zak. štev. 70.)

Ob enem bodi opomnjeno še to, da sta za računsko pristojbino oba enako odgovorna, namreč tisti, kdor je račun pisal, in tisti, komur je pisan, ter da pri prelomljeni postavi je treba plačati petdesetkrat toliko, kolikor skrajšana stalna pristojbina (po 1 krajc. ali po 5 krajc.) znaša.

V Ljubljani, 24. vinotoka 1876.

C. kr. finančno vodstvo za Kranjsko.

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: Č. g. Jurij Zorc, kaplan v Moravčah, je dobil faro Kerko in je že vmesten. (Gg. R. in K. sta se bila odpovedala.) Č. g. Jak. Sušnik, kapl. pri Stari cerkvi, gre v Černomelj; č. g. P. Mohar iz Predoselj v Mengeš, in č. g. Mavr. Šarabon iz Kranjske gore v Predoslje.

V Lavantinski škofiji: Duhovna svetovalca Lavantinske škofije sta postala preč. gg.: Fr. Trafenik, dekan Šaleške doline, in Jakob Paltauf, bivši župnik na Razboru, sedaj penzionist v Gradcu. — Č. g. Alojz Dečko je postal provizor pri sv. Roku ob Sotli. — Umerla sta čč. gg.: Jožef Florijančič, nekdanji dekan v Gornjem gradu, in deficient Jože Vraz ml. R. i. p. — Župnija sv. Roka ob Sotli je razpisana do 26. grudna t. l.

Dobrotni darovi.

Za hiralnico pri sv. Jožefu v Ljubljani: Po gosp. Spendalu A. V. 1 gl.

Za sv. Očeta: J. P. iz Teržiča po g. D. 1 gl. 50 kr. — M. P. 1 gl. (in 1 gl. za kake dobre namene).

Za afrikanski misijon: Neim. 1 gl. — Iz št. Rupertu 1 gl. — M. T. 1 gl.

Za sv. Detinstvo: Železniški otroci za letos 2. pošiljatev 70 kr. — Več oseb 50 kr. — Marija M. in Marička T. 2 gl.

Za sv. deželo: Po č. g. fajm. iz Polh. gradca 6 gl. 50 kr. — S Trate po č. g. fajm. 9 gl. 62 kr.